

รู้เทียม-รู้แท้

พระอาจารย์สงบ มนฺตสนฺโต

เทคนิเข้า วันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๒

ณ วันสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

พอพูดถึงธรรม เวลาธรรมมันแสดงตัวเอง ธรรมะเทียม ธรรมะแท้ ธรรมะเทียมไง ความจริงเทียมความจริงแท้เหมือนกัน ความจริงเทียมนะ ร่างกายนี้เป็นเรือนร่างของโรค โรคต่างๆ ออกมาจากร่างกายทั้งหมดเลย เราก็ว่าเกิดมาร่างกายก็ต้องตายไปเป็นธรรมดา แต่มันพูดกันที่ปาก มันไม่ได้เห็นตามความเป็นจริง มันรู้แต่ความจริงเทียมๆ ไง ความจริงเทียมไม่สามารถแก้ทุกข์ได้ ต้องเป็นความจริงแท้

เหมือนยา ยาปลอมมันกินเข้าไปก็ไม่รักษาโรค ร่างกายของเราสังเกตุ เวลามันเกิดพุ เกิดหนอง เกิดอะไรขึ้นมา ใครๆ ก็รู้แหละ เพราะสภาพสังคัมสภาพวัฒนธรรมมันสอนกันมาไง ศาสนาพุทธเป็นศาสนาเก่าแก่ นี่ความจริงเทียมๆ ไง ต้นไม้เกิดที่บนดินเห็นไหม ต้นไม้มันเกิดบนดินทั้งหมดเลย แผ่นดินนี้รับทุกอย่างทั้งสิ่งปลูกสร้าง ความเจริญรุ่งเรืองก็อยู่บนแผ่นดิน

ร่างกายก็เหมือนกัน ถ้าร่างกายนี้มันเป็นเรือนร่างของโรค แต่หัวใจอาศัยร่างกาย เป็นมนุษย์ด้วย เวลาครูบาอาจารย์ภาวนาไป ยังติดขัดอยู่เห็นไหม พยายามจะให้มันหมดไป หวังใหว่หวังว่าถ้าตายแล้วต้องมาเกิดซ้ำเกิดซาก ต้องให้มันสิ้นไปเลย เห็นไหม ก็เหมือนกับการรักษา ร่างกาย แต่ประสาโลกความจริงเทียมๆ มันไม่รักษาอย่างนั้นเลยนะ หวังแต่การตาย กลัวกับการตายมาก อยากให้มีชีวิตยืนยาวไง การรักษาเห็นไหม ชีวิตยืนยาวเพื่อจะประกอบบุญกุศล

การสร้างวัตถุ การสร้างโบสถ์วิหาร เป็นบุญทั้งหมด ครูบาอาจารย์ของเราสร้างพระเห็นใหม่ การสร้างพระพุทธรูป พระประธานนี้ได้บุญมากเลย พอได้บุญมากก็ส่งเสริมการสร้างพระ จนลืมการปฏิบัติชำระสะสางใจเห็นไหม มันเป็นความจริงทั้งหมด แต่ความจริงนั้นไม่บริสุทธิ์ ความจริงนั้นไม่ใช่ความจริงแท้ไง ความจริงเทียมๆ แต่มันเป็นความจริง

สมมุติบัญญัติเห็นใหม่ สัพเพ ชัมมา อนัตตา ธรรมทั้งหลายนี้แปรสภาพทั้งหมด แม้แต่ ธรรมบัญญัตินั้นก็เป็ความจริง แต่เป็ความจริงเทียมไง เอโก ชัมโม ธรรมอันเอกถึงสิ้น ไปเป็ ความจริงแท้ ความจริงแท้ต้องแก้ด้วยธรรมะแท้ มักคะอริยสังงเห็นใหม่ วิปยุต-สัมปยุต เข้า ไปเรื่อย สัมปยุตเข้าไป คายวิมุตติออกมาเป็ชั้นเป็ตอนเข้าไป แล้วมันจะสะอาดๆ ไปเรื่อย

จะบอกว่าสละเลยมันก็ไม่ไ้ ว่าถ้าเป็ความจริงเทียมไม่ยอมรับรู้นี้ โลกรู้ความจริงเทียม ทำไม่ต้องมีการศึกษา ต้องมีการศึกษาเพื่อใ้มันมีปัญญาขึ้นมา จากอาศัยความจริง ถึงจะไม่แท้ก็ จับถึงต้นเชือกนี้ มันจะสาวไปถึงปลายเชือกได้ ถ้าต้นเชือกไม่ยอมรับความจริงว่าเป็ความจริง นะ จริงโดยสมมุตินี้มันก็ต้องยอมรับว่า จริงสมมุติก็คือความจริงเทียม แต่จริง จริงอยู่ชั่วคราว แต่ มันจะเข้าถึงความจริงแท้ได้ถ้าเราขยับเข้าไป แต่พอเข้าถึงความจริงเทียมแล้วไม่ยอมขยับเขยื้อน เกาะแน่นอยู่กับความจริงเทียมนั้น มันก็เข้าถึงความจริงแท้ไม่ได้

ฉะนั้นจะปฏิเสธตรงไหน สิ่งใดไม่ไ้ มันต้องอาศัยเนื่องกันไป สิ่งนั้นมีถึงมีสิ่งนั้นเข้าไป เรื่อยๆ แต่ถ้าเราไม่ยอมสืบสาวเข้าไปเห็นใหม่ เพราะอะไร เพราะว่ากิเลส คำว่ากิเลสมันก็ลงที่ กิเลสอีกแหละ กิเลสคือความไม่รู้ พอเข้าไปประสบสิ่งใดมันก็ว่าสิ่งนี้ประเสริฐ พอสิ่งนี้เกิดมันก็ เกาะอยู่ตรงนั้นแหละ ก็ เอ๊ ทำไ้เป็นอย่งนั้น ทำไ้เป็นอย่งนั้น

คำว่าเป็นอย่งนั้นคือว่าหลงไ้ พอถึงสิ่งนั้นจะหลง จะหลงไป แม้แต่เป็สมาธิเห็นใหม่ สมาธิก็ต้องแปรสภาพทั้งหมด แต่ถ้าได้สมาธินี้ ความสุขในสมาธินั้นจะตื่นตื่น ตื่นตื่นกับความเป็นไปว่า โอ้โฮ อันนี้เป็ผลๆ พอตื่นตื่นว่าเป็ผล ความหลงเห็นใหม่

ความหลงนี้ถ้าใครพูดเรื่องความหลง หลงก็ต้องแก้ใ้มันหลงสิ แต่จริงๆ เวลาไปหลงมัน ไม่รู้ว่ามันหลงนี้มันถึงว่ามันหลง ถ้ารู้มันหลงมันจะหลงไ้ยังไ้ มันไม่รู้ว่าหลงมันถึงไ้หลง มันไม่รู้ว่าอันนี้เป็ความจริงเทียมๆ ไ้ เข้าใจว่าเป็ความจริงแท้ไ้ พอเข้าใจว่าเป็ความจริงแท้ ก็อยู่ที่ความเข้าใจเท่านั้นว่า ความจริงแท้เป็นสิ่งที่ประเสริฐ แต่มันเป็ความจริงเทียมเห็นใหม่ เพราะความไม่รู้คืออวิชา คือกิเลสเห็นใหม่

แล้วบอกว่า หลง หลง หลงลิ หลงเพราะว่ามันจะแปรสภาพให้เห็นเด็ดขาดเลย นี่แปรสภาพช้าหรือเร็วล่ะ แต่พอเราเข้าไป เราพยายามจะทรงไว้ไง จะทรงความจริงเทียมไว้ มันเป็นความจริงเทียมโดยในตัวมันเองอยู่แล้ว แล้วพอเราเข้าไปประสบสิ่งนั้นว่าไม่รู้ ความหลงว่าเป็นความจริงแท้แล้วพยายามจะทรงไว้ ทรงไว้ แต่มันเป็นไปไม่ได้ มันต้องแปรสภาพไปเป็นธรรมดา

นี่มันถึงได้ว่าหลง พอรู้สึกตัวว่าหลงเหมือนกับคนหลงนี่ หลงอย่างหนึ่งนะ แล้วความจริงก็แปรสภาพอีกอย่างหนึ่งนะ แล้วจิตเสื่อมนั้นไปอีกอย่างหนึ่ง มันทุกข์ ๓ ชั้น ๔ ชั้น ถึงว่าจิตเสื่อมนั้นเป็นความทุกข์มาก คนที่ภาวนาเข้าไปแล้วจิตเสื่อมนี้เป็นความทุกข์มาก ถึงกับอยู่ไม่ได้ ผ้าเหลืองยังร้อนจนต้องสึกออกไป เพราะมันร้อน ร้อนในความรู้สึกว่าเสียดายสมบัติ สมบัติเรามีอยู่แล้วหลุดมือออกไปหนึ่ง แล้วกว่าจะเตาะแตะขึ้นมาสร้างขึ้นมาอีกหนึ่ง แล้วไปทุกข์ในความเพียรอีก อัฐู มันตะเกียกตะกายไม่ไหวนะ มันตะเกียกตะกายไม่ไหวมันก็ถอดใจ ท้อใจ

มันเป็นไปตามความเป็นจริงเลย มันต้องเป็นประสบการณ์ เป็นการทำความเข้าใจ ถึงว่าต้องอาศัยครูบาอาจารย์เข้าไป จะเข้าไปๆๆ แล้วสาวเข้าไป จากความจริงเทียมๆ นั้นแหละเข้าไป เอ้า ทำไมไม่มีปริยัติ มีปฏิบัติ มีปฏิเวธ ทำไมไม่มีสุตมยปัญญา มีจินตมยปัญญา มีภาวนามยปัญญา ถ้าไม่มีสุตมยปัญญาจะเอาที่ไหนมา ถ้าไม่มีปริยัติจะเอาปฏิบัติที่ไหนมา ปฏิบัติไม่ถูก แล้วปฏิบัติแล้วปฏิบัติเข้าทางมันจะไปไหน ถ้าไม่ลงปฏิเวธ แต่ถ้าไม่มีปริยัติเลยล่ะ

แต่นี้พอไปปริยัติแล้วจินตนาการว่าสิ่งนั้นเป็นไง พอปริยัติปั๊บนี่ พอภาวนาเกิดขึ้น เพราะอะไร เพราะธรรมชาติของใจเป็นธรรมชาติที่รับรู้สิ่งอะไรต่างๆ เห็นไหม แล้วพอมีปริยัติเข้าไป มันก็เปิดช่องให้แล้วว่าจะเข้าตรงนั้น เพราะว่าปริยัติมันรู้วิธีการ ธรรมชาติของใจเป็นสิ่งที่รับรู้อารมณ์ต่างๆ มันก็สร้างอารมณ์นั้นขึ้นมา เวลาภาวนาขึ้นไปจะเป็นอย่างนั้น ถึงว่าต้องวางปริยัติให้ได้ ศึกษาไว้เป็นแค่แนวทางไง แผนที่ประเทศแค่บอกทาง การเดินก้าวไปต้องเป็นที่เรา ไม่ดูแผนที่เรารู้ว่าเราถึงแล้วไง เรานั่งอยู่นี้เห็นไหม ดูแผนที่ นี่กรุงเทพ เอ้า ถึงแล้ว ความรู้สึกว่าถึงแล้วถึงทันทีเลย ถึงๆๆ ตลอด แต่จริงๆ ตัวเรานั่งอยู่กรุงเทพยังไม่ได้ก้าวเดินไปไหนเลย

ในเวลาปฏิบัติก็เหมือนกัน เวลาเรียนปริยัติมาแล้วนี่ เห็นใหม่ ธรรมชาติของใจเป็นผู้รู้ มันก็สร้างอารมณ์อย่างนั้น รับรู้อย่างนั้น แล้วไปอย่างนั้น ถึงบอกว่ามันหลงโดยที่ไม่รู้ตัวมันเอง ถึงว่าเป็นความจริงเทียมไง ต้องสละอันนี้ให้ได้ ต้องทำให้ได้ ต้องก้าวเดินให้ได้ แต่นี่มันเกาะติด พอเกาะติดแล้วก็โต้เถียงไง เกาะติดในความจริงเทียมๆ นั้น แล้วความจริงเทียมๆ นั้นเราจะ ปฏิเสธว่าไม่ใช่ มันก็ใช่ล่ะ ปฏิเสธว่ามันไม่มี มันก็มี แต่มันต้องก้าวต้องปล่อยวางขึ้นไป มันถึง ขึ้นไปตรงนั้นๆ ก้าวไปเรื่อยไง ศึกษาารู้มาก็ยึด ศึกษารู้มาเพื่อให้ฆ่าตัวตายใจ เพื่อมาเชือดคอตัวเองใจ ยึดไว้ตรงนั้นว่าตรงนั้นถูกต้องนี้ต้อง มันถูกนี้ มันเป็นความจริงเทียมๆ นี้ ความจริงที่เราจะมาเห็นใหม่ แล้วใจก็ว่าไปๆ เกาะไป ยึดไปๆ จะว่าไม่เป็นความจริงก็เป็นความจริง

อย่างที่ว่าสร้างพระพุทธรูปนี้ ไม่ได้บุญหรือ ใครว่าได้บุญมหาศาลเลยการสร้างพระพุทธรูป พระประธานนี้ใครก็ต้องมากราบมาไหว้ ให้เราว่าเราก็ว่ามีบุญมากเลย แต่สร้างพระพุทธรูปมานี้ได้บุญ บุญก็คือนี้เห็นใหม่ความจริงเทียม มันยังเป็นความจริงอยู่ ความจริงแน่นอน แต่มันเทียม เพราะมันอยู่ในกฎเห็นใหม่ สัพเพ ธัมมา อนัตตา คือว่าต้องก้าวขึ้นไปๆๆ

จะนั้นเวลาจะปฏิเสธมันปฏิเสธไม่ได้ แต่เราว่าอยู่ตรงไหน อยู่ตรงไหนของขั้นของความจริง อยู่ตรงไหนขั้นของธรรมเทียมและธรรมจริง ธรรมแท้ใจ ธรรมแท้เท่านั้นถึงแก่กิเลสได้ ขนาดว่ายานะ ยังมียาเทียม ยาปลอมกับยาจริง ยานั้นถึงเป็นยาจริงกินแล้วก็ยังมีรสข้างเคี้ยว ฟังสิ ทั้งๆ ที่เป็นยาจริงนะ แล้วยาปลอมที่ว่าเขาขายกันนะ กินเข้าไปไม่มีประโยชน์เลย แต่อุปาทานบางทีมันก็ว่าหายได้นะ เพราะว่าบางอย่างมันหายด้วยความอุปาทาน กินเข้านี้ไม่รู้หรอก โอ้ มันก็หายไป ยาปลอมๆ นั้นแหละ

นี่ชักมาให้คิดว่าความจริงแท้ความจริงเทียม แล้วเราจะติดอยู่ตรงไหน เราจะเข้าใจตรงไหน เข้าใจว่า แหม เข้ามาศึกษา เข้ามาแล้วรู้จริง แหม เป็นผู้รู้ เป็นผู้จะไปตัดสินต่างๆ นี่ตัดสินไม่ได้หรอก มันจะตัดสินได้มันต้องตัดสินในหัวใจ หลงโดยที่ไม่รู้ว่าหลง ไม่เข้าใจโดยไม่รู้ว่าจะไม่เข้าใจ แต่มันเข้าใจว่าเข้าใจเพราะมันเป็นอวิชา อวิชาคือความรู้ที่ส่งออก รู้ที่รู้ไป ไม่รู้การยับยั้งเข้ามา ไม่มีทางที่จะเป็นไปได้ ไม่มีทางเลย

มันต้องลองผิดลองถูกไปอย่างนี้ อดีต-อนาคต แล้วปัจจุบันมาดูกันว่าอารมณ์นี้เป็น อารมณ์อดีตนี้ เหมือนกับเศษอารมณ์ ทำไมเราไปกินอยู่ แล้วว่าแต่สอนแต่คนอื่นไป ว่าอดีตมัน เป็นเหมือนกับเสลดที่คายทิ้งไป ทำไมเลียกินอยู่ แต่ทำไมเราพูดถึงอารมณ์เก่าตลอด เวลาพูดถึง อะไรจะบอกเป็นอย่างนั้น เป็นอย่างนั้น อันนั้นมันเป็นเหตุ เป็นปัจจัย เป็นเหตุถึงมีผล เหตุปัจจัย ส่งมาเป็นผลในปัจจุบันนี้

เวลาพูดถึงว่าเหตุอันนั้นมันถึงเป็นอย่างนี้ๆๆ เหตุต่างหากมีผล ถ้าไม่มี ผลอยู่นี้มันเกิด จากอะไร ผลที่เป็นกันอยู่นี้มันเกิดมาจากอะไร ถ้าไม่สาวไปหาเหตุ พอสาวไปหาเหตุก็ไม่ได้ไป กินอารมณ์เก่า ไม่ได้จากอารมณ์เก่าขึ้นมาเป็นต้นเหตุ แต่เหตุมันเกิดจากผลมา ผลอันนั้นมันต้อง สาวไปหาเหตุ หาเหตุแล้วก็จบไป เหตุและผลรวมลงเป็นธรรม ไม่ได้สงสัยว่าเหตุที่เกิดอยู่นี้เป็น เพราะอะไร

เหตุที่มันเกิดอยู่นี้เป็นเพราะตรงนั้นๆ มันมาต่างหากละ แต่ถ้าคนไปเลียกินนี้ มันไปยึด เลยละ เพราะเราไม่รู้เรายึดเลย พอยึดเลยก็คนอื่นต้องคิดอย่างนี้ คนอื่นต้องคิดอย่างนี้ คนอื่นต้อง ทำแบบนี้ไป ยัง ยังไม่ถึงหรอก ธรรมเหนือโลก ธรรมเหนือโลกนี้ทำไมตัดสินโลกไม่ได้ แล้วเอา โลกมาเหนือธรรมนะ เอาความคิดของโลกมาตัดสินธรรม มันจะเป็นไปได้อย่างไร เอาความคิด ของโลก เอาความคิดที่ว่ากาวตราข้างนี้ขยับหน่อยก็ติดหมด ติดไปทุกแห่งทุกมุม ขยับไม่ได้เลย ขุนทั้งตัวเลยเพราะมันเป็นกาว มันเหนียวไปหมด นั่นคือตัวกิเลสไป

กับสิ่งที่เหนือไป สิ่งที่ว่าไม่มีใจ สิ่งที่ว่าแผ่นดินก็ไม่มี ต้นไม้ก็ไม่มี สิ่งปลูกสร้างก็ไม่มี เพราะมันสะอาดบริสุทธิ์ไปแล้ว มันไม่ติดอะไรทั้งสิ้นเห็นไหม แม้แต่ของวิ่งเข้าไปติดมัน มันยังไม่ติดด้วยเลย แต่เวลาตัดสินทำไมเออันนี้ไปตัดสินตรงนั้น ตัดสินมันจะตัดสินได้อย่างไร มัน เป็นไปไม่ได้ แต่ตัดสิน ต้องเป็นอย่างนั้นๆๆ แล้วพอถึงจุดสรุปแล้วก็ไปทำงานอย่างนั้นมา แล้ว ทำไมเป็นอย่างนี้ละ ถึงจุดนั้นแล้วไม่เป็นอย่างนี้เด็ดขาด แต่เพราะเอาโลกตัดสินใจว่าต้องเป็น อย่างนั้น ต้องเป็นอย่างนั้น

คนเราเกิดมาต้องตายหมด ไม่มีใครที่จะกลับมาเป็นเด็กได้หรอก เซลล์ที่มันเกิดมาใน ร่างกายนี้ ถึงอายุขัยแล้วมันต้องตายไปแล้วเปลี่ยนเป็นเซลล์ใหม่ เราจะไปห่วงอาทรเจตตัวเก่าอยู่ที่ไหน พยายามจะสร้างขึ้นมา เป็นไปไม่ได้ ใหม่นี้เหมือนกัน เหตุการณ์มันผ่านไป อดีตมันจะเป็นเหมือนเก่าเป็นไปไม่ได้ เป็นไปไม่ได้หรืออก กาลเวลามันผ่านไปแล้ว นี่กาลเวลามันผ่านไป จะไปยึดอะไรกลับมา

แต่มันเป็นเหตุ มันถึงมีผลตรงนี้ต่างหากละ เหตุและปัจจัย ความจริงเทียมๆ ทำเทียมๆ ทั้งนั้น ทุกอย่างเป็นของเทียมทั้งหมด แต่เอามาตัดสินความเป็นจริงใจ นี่ถึงว่าธรรมแท้มันถึงเป็นธรรมแท้ ธรรมไม่แท้แล้วคิดเอาจินตนาการเอา จินตนาการออกมาจากอวิชชาปัจจัย สัจจาราใน เหตุนี้มีถึงมีเหตุ นั้น เหตุนั้นมีถึงมีเหตุ นั้น เอาความจริงเทียมๆ นี้ เอาธรรมเทียมๆ นี้ แต่ไอ้ตัวใน มันว่าเป็นตัวแท้ใจ เป็นว่าซำรู้แน่ ซำอยู่กับของจริงใจ

กอดตู้พระไตรปิฎกอยู่ของไม่จริงหรือ พระพุทธเจ้าเทศน์ไว้สอนไว้นี้ จำาหมดเลย ๘ ประโยค ๑๐ ประโยค โน่นนะ แต่เวลามันตัดสินความคิดเห็นของตัวเองตัดสินไม่ได้เลย แต่นี่ฟังเฉยๆ จำาเฉยๆ ใจ แต่ว่า ไอ้โหย เป็นผู้บริสุทธิ์ผุดผ่องใจ ไอ้ที่พูดออกมานั้นกิเลสล้วนๆ ใจ ไอ้คนฟังก็ว่าธรรมล้วนๆ ใจ เอาอะไร มีแต่กิเลสมาล้วนๆ ต้องอยู่ในอาณัติทั้งหมดเลย กิเลสล้วนๆ ใจ ความจริงเทียมๆ ต้องตัดสินเอา

คิดถึงเวลามันป่วยใจ ร่างกายเห็นใหม่ รู้รู้ทั้งนั้นละ มันต้องเป็นอย่างนั้นๆ เป็นเรือนรังของโรค แต่ถ้าเป็นฝ่ายปฏิบัติมันก็คิดอีกแหละ มันต้องรักษาไว้ เรือลำหนึ่งต้องพาเข้าฝั่งให้ได้ ผู้อาศัยเรือนั้นจะเข้าฝั่ง ถึงฝั่งได้ขึ้นบนไป อยู่กลางแม่น้ำเรือนั้นจะเคว้งคว้างไม่ได้ การรักษาากายของผู้มีสติปัญญาเพื่อเป็นประโยชน์กับโลกอย่างหนึ่ง

แต่ถ้ากิเลสมันรักษา มันรักษาอย่างไร มันรักษาด้วยความกังวลใจ มันรักษาด้วยความทุกข์ใจ แต่ขณะที่เป็นกิเลสอยู่ มันต้องพิจารณาให้เห็นว่านี่เป็นเรือนรังของโรค มันต้องแปรสภาพไปเป็นธรรมดา คือว่าพิจารณาวิปัสสนาเพื่อให้อุปาทานนั้นปล่อยวาง ปล่อยวางแล้วมันก็ต้องรักษากันไป นี่ขณะวิปัสสนานั้นเพื่อให้เห็นตามความเป็นจริงใจ ให้ธรรมแท้ ให้ยาแท้

มันเข้าไปแก้ไข ให้ใจนั้นหมดจากเชื้อโรคใจ หมดจากกิเลส ให้มันปล่อยอุปาทาน แต่ถึงเวลาแล้วต้องรักษาไปเพื่อเป็นประโยชน์เห็นใหม่

เพราะมันเป็นพาหะ มันเป็นสิ่งที่น่าไป แต่สิ่งที่น่าไปนั้นจะเป็นประโยชน์หรือจะเป็นโทษ นำไปถึงจุดไหนก็เป็นประโยชน์ นำไปประสบอุบัติเหตุ นำไปก่อเวรก่อกรรม มันก็เป็นโทษไปทั้งหมด นั่นนะการนำไปก่อเวรก่อกรรมมันไม่ใช่ที่น่าไปเป็นประโยชน์ เพราะว่ากิเลสมันพาให้ก่อเวรก่อกรรมตลอด มันเป็นกาวตราข้าง มันติดไปตลอด มันมีเหตุผลไปตลอด ต้องติดไปตลอด แต่ธรรมะเข้าไปแก้

ธรรมะเข้าไปแก้ที่ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นยามาจากข้างนอก กิเลสมันอยู่ในถ้า มันอยู่ในหัวใจนี้มันอยู่ข้างใน ฉะนั้นธรรมะเข้ามาขนาดไหน ธรรมะนี้ก็ต้องเจือปนด้วยของปลอมก่อน ถึงว่าเทียมก่อน เทียมก่อนถึงว่าเป็นปริยัติใจ ถึงเป็นปฏิบัติอยู่ ปฏิบัติกิเลสมันก็หลอกท่ามกลางนั่งสมาธิ กิเลสมันจะหลอกอยู่ท่ามกลางวิปัสสนาเลย กำลังต่อสู้กัน มันก็ยังคงหลอกอยู่ในตรงปัจจุบันนี้ หลอกบอกว่าถึงแล้ว หลอกเรามาตลอดเห็นใหม่ ก็ว่าธรรมะมาจากข้างนอก ไม่ใช่ว่าจดจำพระไตรปิฎกมาแล้วเป็นธรรมบริสุทธิ ไม่ใช่

ยาอยู่ในขวดนี้บริสุทธิ มันเป็นยาบริสุทธิ แต่กินเข้าไปเชื้อโรคมันผสมเข้าไปกับยา มันก็ต้องมีการต่อสู้ นั่นนะนะ นั่นคือเทียมจากเรา เทียมจากอวิชา เทียมจากข้างใน เทียมจากความไม่รู้ของเราต่างหาก แล้วไปตีค่า บังคับให้เป็นตามความเห็นของตัวเองเห็นใหม่ นั่นถึงว่าธรรมะพระพุทธเจ้าอยู่ข้างนอก ประโยชน์จริงๆ นะ แต่เป็นโทษเพราะกิเลสเราต่างหาก เป็นโทษเพราะเชื้อโรคจากในหัวใจของเราบังคับให้เป็น เป็นความเห็นของคนใจ ถึงว่ากอดอยู่นั้นแหละ อยู่กับธรรมแท้ๆ เลยนะ อยู่กับสังเวียนแท้ๆ เลย ต้องพิจารณาเอาแล้วศึกษาเอา ถึงว่ามาเพื่อบุญกุศล หรือว่ามาเพื่อไม่มีบุญกุศล (เทปสิ้นสุดเพียงเท่านี้)